

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา

Guidelines for Developing Efficiency in the Administration of Supplies in Local Administrative Organizations in Chachoengsao Province

วัชรา เปรมปรีดี^{1*}, ประสาน นันทะเสน²
Watchara Preampreedee^{1*}, Prasarn Nuntasen²

Received: March 27, 2025 Revised: May 20, 2025 Accepted: May 26, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 323 คน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง 10 ท่าน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ IOC และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา Cronbach 0.977 รวมถึงแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานพัสดุ 5 ด้าน ได้แก่ การซ่อมบำรุง การจัดจำหน่าย การจัดการ การควบคุม และการตรวจสอบ มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในภาพรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.269) โดยเฉพาะด้านการตรวจสอบ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.378) และด้านการควบคุมพัสดุ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.392) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ด้านการจัดจำหน่ายพัสดุไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แนวทางการพัฒนาที่เสนอได้แก่ การปรับปรุงระบบการซ่อมบำรุง การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการจัดหาและควบคุมพัสดุ การส่งเสริมความโปร่งใสผ่านระบบดิจิทัล การพัฒนาทักษะบุคลากร และการจัดทำแผนตรวจสอบที่มีมาตรฐาน ข้อเสนอแนะในการศึกษาในอนาคตคือการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยใหม่ เช่น วัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำ รวมถึงการนำเทคโนโลยี เช่น ERP มาใช้ในกระบวนการบริหารงานพัสดุเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในภาพรวม

คำสำคัญ: การบริหารงานพัสดุ, ประสิทธิภาพ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research had three objectives: 1) to study the level of material management in local administrative organizations, 2) to analyze the factors affecting the efficiency of material management, and 3) to propose guidelines for maximum efficiency using a mixed methods research method. Quantitative data were collected using questionnaires from a sample of 323 people, and

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

² อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

* Corresponding Author: watchara119923@gmail.com

qualitative data were collected using semi-structured interviews with 10 relevant executives. The research instruments consisted of a questionnaire that had been IOC-validated and had an alpha coefficient of Cronbach 0.977, as well as an interview form that had been checked for content validity by experts.

The results of the research found that the five material management factors, namely maintenance, distribution, procurement, control, and inspection, had the highest impact on the overall material management efficiency ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.269), especially the inspection ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.378) and material control ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.392), which directly affected the transparency and efficiency of operations. However, the material distribution did not have a statistically significant effect on the material management efficiency. The proposed development guidelines include improving the maintenance system, using technology in the material procurement and control process, promoting transparency through digital systems, developing personnel skills, and creating a standardized inspection plan. Suggestions for future studies include analyzing new factors, such as organizational culture and leadership. Including the use of technology such as ERP in the material management process to increase overall operational efficiency.

Keywords: Procurement Management, Efficiency, Local Government Organization

บทนำ

จากสภาวะเศรษฐกิจที่แข่งขันสูงในปัจจุบัน ทั้งภายในและต่างประเทศ การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานราชการไทยจึงเผชิญกับความเสี่ยงและข้อผิดพลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการที่ซับซ้อนทางกฎหมายและระเบียบ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้ถูกบังคับใช้เพื่อสร้างมาตรฐาน เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และป้องกันการทุจริต

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทราได้เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการจัดหาพัสดุ โดยมีวิธีการ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป 2) วิธีคัดเลือก 3) วิธีเฉพาะเจาะจง เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติตามกฎหมายและลดปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจในข้อกำหนดต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม กระบวนการบริหารงานพัสดวยังคงประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น การกำหนดราคากลางที่ไม่สอดคล้อง ความล่าช้าในการดำเนินการ และข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้เกิดความล่าช้า ความผิดพลาด และความเสี่ยงในการดำเนินงาน (ระเบียบกระทรวงการคลัง, 2560, หน้า 15-17)

สมาคมผู้บริหารพัสดุแห่งประเทศไทย (2565) รายงานว่าในปีงบประมาณ 2565 ปัญหาหลักได้แก่ 1) การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะไม่ชัดเจน 2) ระยะเวลาการดำเนินการเร่งด่วน 3) ขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและระเบียบ 4) กฎกระทรวงและหนังสือเวียนเข้าใจยาก 5) ช่องทางการติดต่อกรมบัญชีกลางยาก 6) ปัญหาความไม่เสถียรของระบบ e-GP และ 7) แนวปฏิบัติที่ปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง (สมาคมผู้บริหารพัสดุแห่งประเทศไทย, 2565) ข้อมูลจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ในปีงบประมาณเดียวกัน พบข้อบกพร่องด้านการคำนวณราคากลางไม่ถูกต้อง การกำหนดรายละเอียดในสัญญาไม่ครบถ้วน และการหลีกเลี่ยงระเบียบจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งสร้างความเสียหายรวมมูลค่ากว่า 3,726.33 ล้านบาท (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2565) แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารหลายประการ เช่น ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความชัดเจนของระเบียบ และคู่มือปฏิบัติ การสนับสนุนจากระบบเทคโนโลยี และการจัดการภายในที่มีประสิทธิภาพ หากปัจจัยเหล่านี้ได้รับ

การพัฒนาอย่างเหมาะสม จะสามารถลดข้อผิดพลาด เพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินงาน และสร้างความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อหาแนวทางลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน สร้างความชัดเจนในกระบวนการ และเพิ่มประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับกฎหมายและเป้าหมายขององค์กร

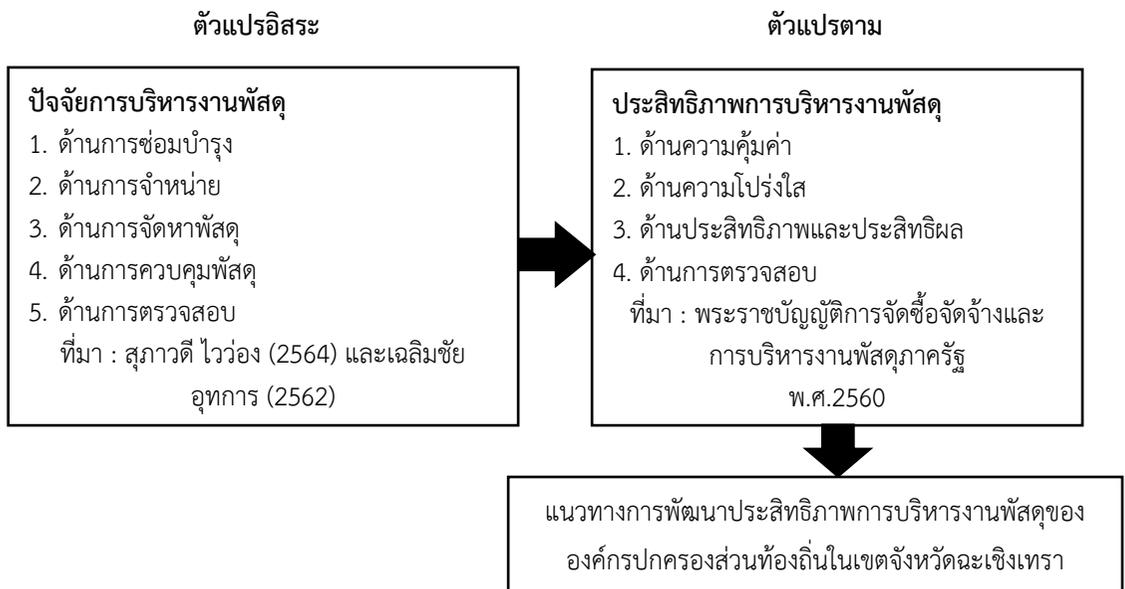
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานโดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาจากการประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและการบริหารงานพัสดุของ เพชรรัตน์ เอียดสุข และตรีภูมิรินทร์ ตรีตรีศวร (2560), สุภาวดี ไหวว่อง (2564), และเฉลิมชัย อุทการ (2562) ทั้งหมด 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การซ่อมบำรุง 2) การจำหน่าย 3) การจัดหาพัสดุ 4) การควบคุมพัสดุ และ 5) การตรวจสอบ และมีการกำหนดประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ เป็นตัวแปรตามโดยนำมาจากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านความคุ้มค่า 2) ด้านความโปร่งใส 3) ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 4) ด้านการตรวจสอบ ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 1,655 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 323 คน จำแนกเป็น พนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 5 คน พนักงานเทศบาลเมือง จำนวน 5 คน พนักงานเทศบาลตำบล จำนวน 165 คน และพนักงานส่วนตำบล จำนวน 148 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973, pp. 727-728) ซึ่งมีขนาดตัวอย่างของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกประชากรตามประเภทองค์กร แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกระดับหน่วยงานในจังหวัดฉะเชิงเทรา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยแบบสอบถามสร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานพัสดุ (เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ความโปร่งใส ประสิทธิภาพการดำเนินงาน และหลักธรรมาภิบาล) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน รวมจำนวนทั้งสิ้น 45 ข้อ ครอบคลุมข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยการบริหารงานพัสดุ และระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา Cronbach ได้ค่าเท่ากับ 0.977 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก

สำหรับแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบตามแนวคิดจากทฤษฎีและงานวิจัยด้านการพัฒนาประสิทธิภาพองค์กร โดยกำหนดคำถามเชิงลึกเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาเพิ่มเติมจากผลแบบสอบถาม ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเช่นกัน และตรวจสอบค่าดัชนี IOC โดยคงไว้เฉพาะคำถามที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป พร้อมปรับถ้อยคำให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ที่มีความครอบคลุมถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม (questionnaire) ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 109 แห่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบฉบับสมบูรณ์แจกจ่ายให้กลุ่มตัวอย่างโดยการส่งทางไปรษณีย์ และใส่ซองเปล่าติดอากรณแสตมป์ให้ส่งแบบสอบถามกลับมายังองค์การบริหารส่วนตำบลหนองยาว ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผู้วิจัยปฏิบัติงาน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานโยบายเรื่อง “แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา” โดยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

1.4 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยได้ทำการตรวจสอบให้คะแนนและลงรหัสแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าทางสถิติและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ (interview form)

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง พร้อมนัดหมายวัน เวลา ที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสะดวกในการให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย ณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ที่ได้รับคะแนนสูงสุดจำนวน 10 ลำดับแรก (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.), ออนไลน์, 2566)

2.2 ผู้วิจัยประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ให้สัมภาษณ์ และเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการสนทนา ซึ่งเป็นการถามและตอบกันโดยตรงแบบเผชิญหน้า (face-to-face interview) ซึ่งจะเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ทุก ๆ คน ด้วยข้อคำถามชุดเดียวกันตามที่กำหนดไว้แบบสัมภาษณ์

2.3 ผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วต่อการสัมภาษณ์

2.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมด 323 ชุด มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลและวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิธีทางที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาใช้สถิติความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) ในการนำเสนอข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (percentage)

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารงานพัสดุ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) โดยการแปรผลคะแนน จะใช้การตัดสินแบบอิงเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้สูตรการคำนวณหาอัตราภาคชั้น วิธีการแปรผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์คะแนนดังนี้ (ละเอียด ศิลาน้อย และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ, 2562, หน้า 118)

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารงานพัสดุ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานพัสดุในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.269) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.378) รองลงมาคือด้านการควบคุมพัสดุ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.392) ด้านการจัดหาพัสดุ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.398) ด้านการจำหน่าย ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.382) และด้านการซ่อมบำรุง ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.418)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ

ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.317) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.340) รองลงมาคือด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.699) ด้านความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.349) และด้านความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.418)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานพัสดุและประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ

ตาราง 1 การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานพัสดุและประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ

	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.2206	0.2158		5.66	< .001*
ด้านการซ่อมบำรุง	0.3982	0.0345	0.5252	11.55	< .001*
ด้านการจัดจำหน่ายพัสดุ	-0.0459	0.0390	-0.0552	-1.17	0.241
ด้านการจัดหาพัสดุ	0.1139	0.0357	0.1429	3.19	0.002*
ด้านการควบคุมพัสดุ	0.1066	0.0363	0.1318	2.94	0.004*
ด้านการตรวจสอบ	0.1678	0.0376	0.1997	4.47	< .001*

R = 0.717 R² = 0.514 Sig. of F = 0.000* = 0.001

จากตาราง 1 จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานพัสดุและประสิทธิภาพ พบว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดมีความสัมพันธ์ในระดับสูง กับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ (ค่า R = 0.717) โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ถึง 51.4% (ค่า R² = 0.514) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแต่ละปัจจัยมีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหารงานพัสดุ ปัจจัยสำคัญที่มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการซ่อมบำรุง: มีผลกระทบสูงสุด โดยทุกการพัฒนาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพได้ถึง 0.3982 หน่วย ด้านการจัดหา: สนับสนุนความโปร่งใสและความเป็นระบบ เพิ่มประสิทธิภาพ 0.1139 หน่วยต่อการพัฒนา 1 หน่วย ด้านการควบคุม: เสริมสร้างการกำกับดูแลอย่างเข้มงวด เพิ่มขึ้น 0.1066 หน่วยต่อการพัฒนา 1 หน่วย ด้านการตรวจสอบ: ช่วยลดข้อผิดพลาดและเพิ่มความโปร่งใส เพิ่มขึ้น 0.1678 หน่วยต่อการพัฒนา 1 หน่วย อย่างไรก็ตาม ด้านการจัดจำหน่ายพัสดุ ไม่ได้ส่งผลเชิงนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพ (p-value = 0.241) สะท้อนถึงความสำคัญรองเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ การพัฒนาด้านการซ่อมบำรุง การจัดหา การควบคุม และการตรวจสอบเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิผล.

สามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 1.2206 + 0.3982 (X1) + 0.1139 (X2) + 0.1066 (X3) + 0.1678 (X4)$$

แทนค่า

Y = ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ

X1 = ด้านการซ่อมบำรุง

X2 = ด้านการจัดหาพัสดุ

X3 = ด้านการควบคุมพัสดุ

X4 = ด้านการตรวจสอบ

ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานพัสดุส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ โดยเมื่อ ด้านการซ่อมบำรุง เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุเพิ่มขึ้น 0.3982 หน่วย และเมื่อ ด้านการจัดหาพัสดุ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุเพิ่มขึ้น 0.1139 หน่วย ในขณะเดียวกัน ด้านการควบคุมพัสดุ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุเพิ่มขึ้น 0.1066 หน่วย และ ด้านการตรวจสอบ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุเพิ่มขึ้น 0.1678 หน่วย อย่างไรก็ตาม ด้านการจัดจำหน่ายพัสดุ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ เนื่องจากค่า Sig เท่ากับ 0.241 ซึ่งมากกว่า 0.05 จากผลการวิเคราะห์นี้สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการซ่อมบำรุง ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ด้านการจัดจำหน่ายพัสดุไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในเชิงสถิติ

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในข้อ 5.4 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการซ่อมบำรุง ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการตรวจสอบ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jeruto Keitany (2014) ที่เน้นว่าการบริหารงานพัสดุมิบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร และลดต้นทุนอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ด้านการจัดจำหน่ายพัสดุไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig = 0.241) ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Volker (2004) ที่ระบุว่า การจัดจำหน่ายพัสดุไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญเทียบเท่ากับการควบคุมหรือการตรวจสอบพัสดุในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานพัสดุของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.269) โดยเฉพาะปัจจัยด้านการตรวจสอบ ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจัดหาพัสดุ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุกรณ์ โคตมี (2564) และ Jeruto Keitany (2014) ที่ชี้ว่าปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการเสริมสร้างความโปร่งใส ความเป็นระบบ และประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการตรวจสอบ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.68$) มีบทบาทในการลดความผิดพลาดและตรวจสอบย้อนกลับของกระบวนการทำงาน เพิ่มความน่าเชื่อถือของหน่วยงาน ด้านการควบคุมพัสดุ ($\bar{X} = 4.62$) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการติดตาม การเก็บรักษา และการบริหารทรัพย์สินภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ การควบคุมที่ดีช่วยลดความสูญเสียชีวิตและความซ้ำซ้อนของพัสดุ ขณะที่ด้านการจัดหาพัสดุ ($\bar{X} = 4.61$) มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย มีความโปร่งใส และจัดซื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการซ่อมบำรุง การจัดหา การควบคุม และการตรวจสอบ ล้วนมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ โดยเฉพาะด้านการซ่อมบำรุงมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B = 0.3982) สูงสุด รองลงมาคือด้านการตรวจสอบ (B = 0.1678) ด้านการจัดหา (B = 0.1139)

และด้านการควบคุม ($B = 0.1066$) ขณะที่ด้านการจัดจำหน่ายพัสดุไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($Sig = 0.241$) ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของปัจจัยนี้ นอกจากนี้ ค่า $R = 0.717$ และ $R^2 = 0.514$ บ่งชี้ว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุได้ถึง 51.4% ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาทางด้านการจัดหา การควบคุม และการตรวจสอบที่ชัดเจน เป็นระบบ และสอดคล้องกับระเบียบราชการ จะช่วยยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการตรวจสอบ การควบคุมพัสดุ และการจัดหาพัสดุ เป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในระดับสูง หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ โดยมิข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการตรวจสอบ ควรจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในที่เป็นอิสระและมีมาตรฐาน เช่น การจัดทำแผนตรวจสอบรายไตรมาส ตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายแบบสุ่มตัวอย่าง รวมถึงใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามสถานะพัสดุและการจัดซื้อแบบเรียลไทม์ เพื่อลดความผิดพลาดและการทุจริต ส่งเสริมความโปร่งใสในการดำเนินงาน

2. ด้านการควบคุมพัสดุ ควรพัฒนาแนวทางการควบคุมคลังพัสดุให้ทันสมัย เช่น การใช้ระบบบาร์โค้ด หรือ RFID ในการจัดเก็บและเบิกจ่ายพัสดุ การควบคุมปริมาณขั้นต่ำ-สูงสุด (Min-Max Control) เพื่อป้องกันการจัดซื้อเกินความจำเป็น รวมถึงอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติตามระเบียบอย่างถูกต้อง

3. ด้านการจัดหาพัสดุ ควรกำหนดกระบวนการจัดหาที่ชัดเจน มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการ การจัดทำ TOR การคัดเลือกผู้ขาย ไปจนถึงการประเมินผลการจัดซื้อ โดยใช้ระบบ e-GP อย่างเต็มประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบจัดซื้อจัดจ้างอย่างสม่ำเสมอ

4. ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การเพิ่มระดับ ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ ได้แก่ ความรวดเร็ว ความคุ้มค่า ความโปร่งใส และความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และพันธกิจขององค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. แนวทางที่นำเสนอสามารถช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานพัสดุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความล่าช้าและข้อผิดพลาด

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ หรือความสามารถด้านเทคโนโลยีของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). ข้อมูลบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/Feilo>

เฉลิมชัย อุทการ. (2562). ปัจจัยของการบริหารงานพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของนักวิชาการพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารการบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12(1), 55-65.

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 หมวด 13 การบริหารพัสดุ มาตรา 112 และมาตรา 113.

เพชรรัตน์ เอียดสุข และตรีภุมรินทร์ ตรีตรีศร. (2560). การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมมหาดใหญ่ วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13.

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ส่วนที่ 4 การจำหน่ายพัสดุ ข้อ 215 ถึง ข้อ 219.

ละเอียด ศิลาน้อย, และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ. (2562). การใช้มาตรฐานค่าในการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การโรงแรม และการท่องเที่ยว. *วารสารบริหารศาสตร์.มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 8(15), 112-126.

วิษณุกรณ์ โคตมี. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดบึงกาฬ. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.

สมาคมผู้บริหารพัสดุแห่งประเทศไทย. (2565). *กฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง. สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์หิเียง. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/ywvpj>

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.). (2566). *การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จังหวัดฉะเชิงเทรา*. สืบค้นจาก <https://www.nacc.go.th/files/article/attachments/274030132a035d3fa8c90a4d81bd3ffaaf9b4e3.pdf?csr=2499436224752070044>

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2565). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2565*. สืบค้นจาก <https://www.audit.go.th/sites/default/files/files/reportaudit/รายงานประจำปีงบประมาณ%20พ.ศ.%202565.pdf>

สุภาวดี ไหวว่อง. (2564). ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานพัสดุของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี*, 3(2), 89–103.

Keitany, J. P., Daniel, M. W., & Salome, R. (2014). Assessment of the Role of Materials Management on Organizational Performance: A Case of New Kenya Cooperative Creameries Limited, Eldoret Kenya. *European Journal of Material Sciences*, 1, 1-10.

Volker Meier, & Matthew D. Rablen, 2024. "Political economy of redistribution between traditional and modern families," *International Tax and Public Finance*, Springer; *International Institute of Public Finance*, vol. 31(4), 980-1008.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.